

**Civil szervezetek:
egyesületek, köztestületek, (köz)alapítványok
adózásának alapvető szabályai
2014.**

Az egyesületek, köztestületek, (köz)alapítványok¹ [civil szervezetek] alapítására, működésére vonatkozó legfontosabb szabályokat a Ptk². és az Ectv³. határozza meg. A törvényszéken történő nyilvántartásba vétellel, ezen nyilvántartásba vétel napjával válnak jogi személlyé. E szervezetek is az egyes adókötelezettségekről rendelkező adótörvények hatálya alá tartozó adózók, a számviteli törvény hatálya alá tartozó gazdálkodók.

I.

Szervezeti jogi szabályozás, számviteli előírások

1. Bejelentkezés

Adóköteles tevékenységet csak adószámmal rendelkező adózó folytathat [Art.⁴ 16. §]. Adószám megállapítása érdekében a civil szervezet köteles az állami adóhatóságnál (NAV) bejelentkezni. A bejelentkezést a jelölt szervezeteknek az adókötelezettségük keletkezésétől számított 15 napon belül kell megtenniük a NAV – civil szervezet székhelye szerint illetékes – alsó fokú adóztatási szervénél⁵.

A bejelentkezés céljára szolgáló NAV által rendszeresített nyomtatvány a **14T201. számú bejelentő és változásbejelentő lap** a cégbejegyzésre nem kötelezett szervezetek részére. (A civil szervezetek a bírósági nyilvántartásba vétel során automatikusan nem kapnak adószámot.)

Az adószámot az adózással összefüggésben minden esetben – a levelezéseken, a befizetéseken, a visszaigénylések alkalmával, a kibocsátott számlákon stb. – fel kell tüntetni. Előfordulhat az is, hogy adott (közhasznú) civil szervezetnek például csak az adomány-igazolás kiállítása érdekében van szüksége adószámra.

A jogi személyek – így a tárgyban szervezetek – a pénzeszközeiket kötelesek pénzforgalmi számlán tartani, amelyhez bankszámlát kell nyitniuk.

Amennyiben bármely, a bejelentkezéskor közölt adat módosul, azt – annak bekövetkezésétől számított 15 napon belül – a fenti, változásbejelentésre is alkalmas lapon a NAV székhely szerint illetékes alsó fokú adóztatási szervénél be kell jelenteni.

A jelölt nyomtatvány a NAV honlapjáról (www.nav.gov.hu) letölthető, illetve az ügyfélszolgálatokon papíralapon hozzáférhető.

2. Könyvvezetés, beszámolóképzés

¹ Közalapítvány 2006.08.24-étől nem létesíthető

² A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, illetve – 2014.03.15-étől – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

³ Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény

⁴ Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény

⁵ A NAV fővárosi (megyei) adóigazgatósága

A civil szervezetek – az Szt.⁶ felhatalmazása alapján kiadott – 224-es rendeletben⁷ foglaltak alapján teljesítik könyvvezetési és beszámolókészítési kötelezettségüket.

A beszámoló – a 224-es rendelet szerint – lehet:⁸

- egyszerűsített beszámoló,
- egyszerűsített éves beszámoló,
- a szervezet választása alapján az Szt. szerinti éves beszámoló.

Egyszerűsített beszámolót⁹ készíthet, s ez esetben egyszeres könyvvitelt köteles vezetni az egyesület, alapítvány, köztestület, amely

- nem végez vállalkozási tevékenységet, az éves (alaptevékenységi) bevétel összegétől függetlenül, vagy
- vállalkozási tevékenységet is végez, de éves együttes (alaptevékenységi és vállalkozási) bevétele két egymást követő évben, évenként az 50 millió forintot nem haladja meg.

Az egyszerűsített beszámoló részei: egyszerűsített mérleg, eredménylevezetés.

Egyszerűsített éves beszámolót¹⁰ köteles készíteni, s ez esetben kettős könyvvitel vezetésére kötelezett az az egyesület, alapítvány, köztestület, amely vállalkozási tevékenységet is folytat, s az éves összes bevétele két egymást követő évben, évenként az 50 millió forintot meghaladja. Kettős könyvvitel vezetésére kötelezett minden esetben a közalapítvány, továbbá az a szervezet, amely saját döntése alapján az Szt. szerinti éves beszámoló készítését választotta. Közhasznú jogállású szervezet – az Ectv. 27. § (2) bekezdése alapján – kizárólag kettős könyvvitelt vezethet, azaz egyszerűsített éves beszámolót készíthet (ha nem választja az Szt. szerinti éves beszámoló készítését).

Az egyszerűsített éves beszámoló részei: mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet.

Nem része a beszámolónak – annak bármely formája esetén –, de a civil szervezet (a közhasznú és a nem közhasznú egyaránt) köteles a beszámolójával egyidejűleg **közhasznúsági mellékletet** is készíteni a 2013. évi beszámolójához kapcsolódóan¹¹.

A civil szervezet **jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége** a civil szervezetre vonatkozó szabályok szerinti beszámolót készít, amelyet az Ectv. 30. § (1) bekezdése szerint¹² letétbe helyez¹³.

A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység beszámolókészítési és könyvvezetési kötelezettségére az azt létrehozó szervezet – az alapítvány, az egyesület, a köztestület, a

⁶ A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

⁷ A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet

⁸ 224-es rendelet 6. § (4) bekezdés

⁹ 224-es rendelet 7. § (1) bekezdés, 8. § (2) bekezdés

¹⁰ 224-es rendelet 7. § (2) bekezdés, 8. § (4) bekezdés

¹¹ Ectv. 29. § (3) bekezdés. A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rend. [350-es rendelet] 12. §

¹² A mérlegfordulónapot követő május 31-éig az OBH (Országos Bírósági Hivatal) részére történő megküldéssel

¹³ Ectv. 28. § – 2014.01.01-jétől hatályos – (4) bekezdése

közalapítvány – beszámolókészítési és könyvvizelési kötelezettségét szabályozó előírások vonatkoznak¹⁴.

3. Könyvvizelési kötelezettség¹⁵

Kötelező a könyvvizelés minden közalapítványnál, továbbá annál a szervezetnél, amelynél a **vállalkozási tevékenységből** elért éves (éves szintre átszámított) (ár)bevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában meghaladja a **300 millió forintot**. Ha az üzleti évet megelőző két üzleti év egyikének vagy mindkettőnek az (ár)bevételi adatai hiányoznak, vagy csak részben állnak rendelkezésre (új alapítású szervezeteknél), akkor a tárgyévi várható (ár)bevételt és – ha van – a megelőző (első) üzleti évi (éves szintre átszámított) (ár)bevételt kell figyelembe venni.

Az a szervezet, amely könyvvizelésre nem kötelezett – mert például nem végez vállalkozási tevékenységet, vagy végez ugyan, de nem lépi túl az előzőek szerinti 300 milliós határértéket – **saját elhatározásából** is dönthet arról, hogy beszámolója felülvizsgálatával könyvvizelési bizom meg (önként vállalt kötelezettség).

Ha kötelező a könyvvizelés – akár jogszabályi előírás, akár saját döntés alapján – akkor az üzleti évről készített beszámoló felülvizsgálatára, az abban foglaltak valóságának és jogszerűségének ellenőrzésére bejegyzett könyvvizelési, könyvvizelési társaságot kell – az előző üzleti évi beszámoló elfogadásakor, jogelőd nélkül alapított szervezetnél az üzleti év fordulónapja előtt – választani.

4. Nyilvánosságra hozatal, letétbe helyezés, közzététel¹⁶

Az a cégbíróságon be nem jegyzett szervezet, amely más jogszabály alapján fontosabb adatait köteles **nyilvánosságra hozni**, továbbá amely beszámolóját saját elhatározásából nyilvánosságra hozza, a közzétételnek – ha jogszabály másként nem rendelkezik – a Magyar Közlöny Hivatalos Értesítőjében való megjelentetésével, a székhelyén történő betekinthezőséggel vagy egyéb más, a számvetési politikájában rögzített módon tehet eleget. A közzététel határideje – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napja.

A civil szervezet a beszámolót – kötelező könyvvizelés esetén a könyvvizelési jelentéssel együtt – az Ectv. 30. § szerint hozza nyilvánosságra. E szerint a szervezet **köteles** a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott beszámolóját, valamint közhasznúsági mellékletét – kötelező könyvvizelés esetén a könyvvizelési jelentéssel együtt – az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig **letétbe helyezni és közzétenni**. E letétbe helyezési és közzétételi kötelezettséget a Bnyt. ¹⁷ 39.-40. §, valamint 105. § szerint kell teljesíteni, azaz a beszámolót az OBH ¹⁸ részére kell megküldeni.

¹⁴ 224-es rendelet 3. § (8) bekezdés

¹⁵ 224-es rendelet 19. §

¹⁶ 224-es rendelet 20. §

¹⁷ A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény

¹⁸ Országos Bírósági Hivatal. A Bnyt. 39.-40. § egyes rendelkezéseinek – 2014.07.01-jétől hatályos előírásai szerint – a beszámolót a bíróság (nem az OBH) részére kell majd megküldeni

Lehetőség van az Ectv. hatálybalépését (2012.01.01.) megelőző 2 üzleti év számviteli beszámolójának és közhasznúsági jelentésének a letétbe helyezésére is.¹⁹

Ha a szervezetnek a beszámoló és közhasznúsági jelentés vagy közhasznúsági melléklet benyújtási kötelezettségének **2015. január 1-je előtt kell eleget tennie, a beszámolót és a közhasznúsági jelentést vagy közhasznúsági mellékletet papír alapon kell az OBH részére benyújtania.** Ha a 2015. január 1. napját követően elektronikus eljárásra kötelezett szervezet a rá irányadó határidőt elmulasztva, a beszámolót és a közhasznúsági jelentést 2015. január 1-je után nyújtja be, azokat elektronikus úton kell az OBH részére megküldenie, amely azt az országos névjegyzékben közzéteszi.

Ha a beszámoló benyújtására köteles szervezet, jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység 2013. január 1. napja és 2014. május 30. napja között a korábbi két év beszámolóját, közhasznúsági mellékletét is benyújtja az OBH részére, azt az OBH az országos névjegyzékben közzéteszi²⁰.

Az a szervezet, amely sem jogszabályból adódóan kötelezően, sem saját döntés alapján a beszámolóját könyvvizsgálóval nem vizsgálhatta felül, de valamely jogszabály alapján köteles gazdálkodása fontosabb adatait közzétenni, a beszámoló minden részén köteles feltüntetni a következő szöveget²¹: „**A közzétett adatok könyvvizsgálattal nincsenek alátámasztva.**”

Az előzőek egyikébe sem tartozó szervezetnek, amelynek **sem nyilvánosságra hozatali, sem közzétételi, sem beszámoló letétbe helyezési kötelezettsége nincs**, a beszámolóját legkésőbb az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig el kell készítenie, és a jóváhagyásra jogosult testülettel el kell fogadtatnia.

A közhasznú szervezet, valamint közhasznú szervezet **jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége** köteles a beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági mellékletet készíteni, amelyet a beszámolóval azonos módon köteles jóváhagyni, letétbe helyezni és közzétenni²².

5. Gazdálkodás

A civil szervezet a létesítő okiratában meghatározott cél megvalósítása érdekében vagyoniával önállóan gazdálkodik, elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapítható, de céljainak megvalósítása érdekében – azt nem veszélyeztetve – kiegészítő vállalkozási tevékenységet is folytathat.²³

Elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezet²⁴: azon szervezet, amelynek éves **összes bevétele 60%-át eléri vagy meghaladja** a gazdasági-vállalkozási tevékenységből származó éves összes bevétele.

¹⁹ Ectv. 75. § (9) bekezdés

²⁰ Bnyt. 105. § (1)-(2) bekezdés

²¹ 224-es rendelet 20. § (4) bekezdés

²² Ectv. 46. § (1) bekezdés, amelynek a jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységre vonatkozó része 2014.01.01-jétől hatályos

²³ Ectv. 17. §

²⁴ Ectv. 2. § 7. pont

Ha valamely évre vonatkozóan megállapítható, hogy a civil szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezetnek minősült, az adóhatóság a civil szervezettel szemben törvényességi ellenőrzési eljárást kezdeményez²⁵.

6. A közhasznú jogállás

A közhasznú szervezetté minősíthető szervezet közhasznú jogállását a közhasznú szervezetként való nyilvántartásba vétellel szerzi meg.²⁶

Az Ectv. 32. § (1) bekezdése szerint közhasznú szervezetté minősíthető a Magyarországon nyilvántartásba vett – létesítő okiratában megjelölt közfeladat teljesítésére irányuló – közhasznú tevékenységet végző szervezet, amely a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez megfelelő erőforrásokkal rendelkezik, továbbá amelynek megfelelő társadalmi támogatottsága kimutatható, és amely:

- civil szervezet²⁷, vagy
- olyan egyéb szervezet, amelyre vonatkozóan a közhasznú jogállás megszerzését törvény lehetővé teszi.

Közfeladat²⁸: jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladat, amit az arra kötelezett közérdekből, haszonszerzési cél nélkül, jogszabályban meghatározott követelményeknek és feltételeknek megfelelően végez, ideértve a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátását, valamint e feladatok ellátásához szükséges infrastruktúra biztosítását is.

Közhasznú tevékenység²⁹: minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

A közhasznú jogállásra előírt – említett – 2 mutatónak való megfelelés az adott szervezetnél a következőképpen vizsgálendő.

Megfelelő erőforrás³⁰ akkor áll a szervezet rendelkezésére, ha az előző két lezárt üzleti év vonatkozásában a következő feltételek közül legalább egy teljesül:

- az átlagos éves bevétele meghaladja az 1 millió forintot, vagy
- a két év egybeszámított adózott eredménye (tárgyévi eredménye) nem negatív, vagy
- a személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) – a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevételével – eléri az összes ráfordítás (kiadás) egynegyedét.

Megfelelő társadalmi támogatottság³¹ akkor mutatható ki a szervezetnél, ha az előző két lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltétel közül legalább egy teljesül:

- a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerint a szervezetnek felajánlott összegből kiutalt összeg eléri – az államháztartás alrendszerétől kapott támogatások nélkül számított – összes bevétel 2 százalékát, vagy

²⁵ Ectv. 23. §

²⁶ Ectv. 33. §

²⁷ Ectv. 2. § 6. pont

²⁸ Ectv. 2. § 19. pont

²⁹ Ectv. 2. § 20. pont

³⁰ Ectv. 32. § (4) bekezdés

³¹ Ectv. 32. § (5) bekezdés

- a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások elérik az összes ráfordítás felét a 2 év átlagában, vagy
- közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (2 év átlagában) legalább 10 közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti a Kötv.³²-nek megfelelően.

A beszámoló adatai alapján minden letétbe helyezés alkalmával a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételére illetékes szerv megvizsgálja az előzőek szerinti feltételek teljesülését, hiszen **2 egymást követő lezárt üzleti évben kell megfelelni** a követelményeknek. Ha e feltételek nem teljesülnek, úgy a szervezet közhasznú jogállását (nem pedig magát a szervezetet) a bíróság megszünteti és az erre vonatkozó adatot a nyilvántartásából törli.

A közhasznúsági nyilvántartásba vételt kérelmező szervezet létesítő okiratának tartalmára vonatkozóan az Ectv. 34. § (1) bekezdésében foglaltakra kell figyelemmel lenni.

A közhasznú jogállás új szabályok szerinti megtartásához, illetve megszerzéséhez az Ectv. – az átmeneti szabályok³³ körében – **határidőhöz kötött feltételek** teljesítését írja elő. Az Ectv hatálybalépése előtt nyilvántartásba vett „régii” közhasznú, illetve kiemelkedően közhasznú szervezet ugyanis, ha teljesíti a beszámoló letétbe helyezési kötelezettségét, úgy **2014. május 31-éig** továbbra is igénybe veheti az Ectv. hatályba lépése előtt megszerzett, valamint a jogszabályok által számára biztosított kedvezményeket (mint közhasznú szervezet).

E „régii” közhasznú, illetve kiemelkedően közhasznú jogállású szervezetek az Ectv. szerinti feltételeknek való megfelelésük esetén 2014. május 31. napjáig kezdeményezhetik az új törvénynek megfelelő közhasznúsági nyilvántartásba vételüket (közhasznú jogállású szervezetként). Amelyik „régii” szervezet – a jelölt határidőig – nem nyújtja be kérelmét az Ectv. szerinti közhasznúsági nyilvántartásba vétel iránt, annak a szervezetnek a közhasznú jogállását **2014. június 1-jétől törli a bíróság**. E naptól ugyanis csak az Ectv. szerint közhasznúsági nyilvántartásba vett szervezet jogosult a közhasznú megjelölés használatára és a közhasznú jogálláshoz kapcsolódó kedvezmények igénybevételére.

II.

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény

A Tao. tv.³⁴ hatályos rendelkezései szerint e szervezetek továbbra is feltétel nélkül a társasági adó alanyai, függetlenül attól, hogy az adott adóévben vállalkozási tevékenységet végeznek-e vagy sem. Ezen általános adóalanyisággal összefüggésben rendelkezik az Art. oly módon (egyszerűsítő eljárásaként), hogy a civil szervezet, ha az adóévben vállalkozási tevékenységből bevételt nem ér el, illetve ehhez kapcsolódóan költséget, ráfordítást nem számol el, a társasági adóbevallás helyett, **bevallást helyettesítő nyilatkozatot** tesz az erre rendszeresített nyomtatványon az adóévet követő év **(2015.) május 31-éig**³⁵.

Más esetben valamennyi adózó a NAV adóztatási szervéhez akkor is köteles adóbevallást benyújtani, ha a bevallási időszakban adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. Így például a jelölt határidőig abban az esetben is be kell nyújtani a társasági adóbevallásra rendszeresített 29. számú nyomtatványt, ha az adott szervezet vállalkozási tevékenysége veszteséges, vagy 0 szaldós, vagy akkor is, ha nyereséges, de adómentessége miatt nem fizet adót.

³² A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény

³³ Ectv. 75. § (5) bekezdés

³⁴ A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény

³⁵ Art. 31. § (5) bekezdés

A civil szervezet a közhasznú szervezetre vonatkozó rendelkezéseket először abban az adóévben alkalmazhatja, amely évben ilyen szervezatként besorolást nyert. Az adózó nem alkalmazhatja a közhasznú szervezetre vonatkozó rendelkezéseket – kivéve a törlés napjáig az igazolás kiadását – abban az adóévben, amelyben a közhasznúsági nyilvántartásból törölték, vagy amely adóévben az Ectv. szerint elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezetnek minősül. A közhasznú besorolás adóéven belüli változása esetén – kivéve az átsorolás napjáig az igazolás kiadását – az adóév utolsó napján érvényes besorolásnak megfelelő rendelkezéseket kell az adóév egészére alkalmazni³⁶.

Abban az adóévben, amelyben a civil szervezet az Ectv. szerint elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységű szervezetnek minősül, a társasági adó alapja – a Tao. tv. 9. § (1)-(10) bekezdésétől eltérően – az adózás előtti eredmény, módosítva a 7-8. §-ban, a 16. §-ban, a 18. §-ban és a 28. §-ban, valamint a VII. Fejezetben foglaltakkal³⁷. Ez azt jelenti, hogy az ilyen adóévére vonatkozóan a civil szervezet úgy állapítja meg az adófizetési kötelezettségét, mint egy gazdasági társaság.

1. Kedvezmények

A Tao. tv. a kedvezmény rendszerében külön kezeli a besorolást nem kért, vagy nem nyert szervezeteket, másoldalról a támogató részére attól függően biztosít kisebb, illetve nagyobb mértékű kedvezményt, hogy a közhasznú szervezetnek tartós adományozási szerződés keretében nyújtja-e támogatását.

A támogatásokon belül – a hozzá kapcsolódó kedvezmények érdekében – meg kell különböztetni az adománynak minősülő, illetve nem minősülő támogatásokat.

Adománynak minősül³⁸:

- a közhasznú szervezet részére az Ectv. szerinti közhasznú tevékenység támogatására,
- az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke,
- feltéve, hogy az nem jelent a Tao. tv-ben meghatározottakon túl vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának (részvényesének), vezető tisztségviselőjének, felügyelő bizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának, illetve ezen személyek vagy a magánszemély tag (részvényes) közeli hozzátartozójának azzal, hogy nem minősül vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás.

Adománynak minősülő támogatást tehát – a fenti feltételekre figyelemmel – csak közhasznú civil szervezet fogadhat (nem közhasznú civil szervezet – adójogi értelemben – adományban nem részesülhet, adomány-igazolást nem állíthat ki a támogató felé).

Adomány-igazolás

A kapott adományokról a közhasznú szervezet által a támogató részére kiállítandó igazolás kötelező tartalmi kellékeit a Tao. tv. 7. § (7) bekezdése rögzíti. E szerint az igazolásnak tartalmaznia kell:

³⁶ Tao. tv. 5. § (7) bekezdés

³⁷ Tao. tv. 9. § (11) bekezdés

³⁸ Tao. tv. 4. § 1/a. pont

- mindkét fél (a kiállító és a támogató) azonosító adatait, így a nevét, a székhelyét, az adószámát,
- az adomány összegét,
- a támogatott célt.

Az igazolást a támogatás-nyújtás időpontjában, de legkésőbb az adóév végéig kell a támogató rendelkezésére bocsátani.

1.1. A szervezetet megillető kedvezmény

A közhasznú szervezetnek nem kell a vállalkozási tevékenysége után **az adót megfizetnie**, ha a vállalkozási tevékenység bevétele nem haladja meg az **összes bevételének a 15%-át**.

A vállalkozási tevékenységből származó bevétel – előzőek szerinti – adómentes mértékének meghaladása esetén a szervezetnél a kedvezményezett mérték túllépésével arányosan számított adóalap után kell az adót megállapítani. E mellett a nem a vállalkozási tevékenységéhez kapott támogatás ugyanilyen arányával meg kell növelni a vállalkozási tevékenység adózás előtti eredményét, ha az adott adóév december 31-én az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótorozása nem áll fenn. Ha az adóév utolsó napján a szervezetnek az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótorozása van, úgy a kapott támogatások teljes összege növelő tétel.

1. Példa: határozzuk meg egy **közhasznú alapítvány** fizetendő társasági adóját, ha december 31-én nincs adótorozása, s módosító tétel csak a kapott adomány miatt merül fel, illetve érvényesíti a besorolt szervezeteket megillető „célzott” kedvezményt³⁹; a 2014. adóévi adatai a következők:

- vállalkozási tevékenység bevétele: 400 e Ft
- vállalkozási tevékenység költsége: 170 e Ft
- adózás előtti eredmény: 230 e Ft
- közhasznú tevékenység bevétele: 800 e Ft, ebből kapott adomány 100 e Ft
- összes bevétel: 1.200 e Ft

Kedvezményezett mérték: $1.200 \text{ e} \times 15\% = 180 \text{ e Ft}$, és $400 \text{ e} > 180 \text{ e}$
 Túllépés aránya: $(400 \text{ e} - 180 \text{ e}) : 400 \text{ e} \times 100 = 55\%$
 Adományra számított korrekció: $(100 \text{ e} \times 55\%) = 55 \text{ e Ft}$
 Végleges (korrigált) adóalap: $(230 \text{ e} + 55 \text{ e} - 46^{40}) = 239 \text{ e} \times 55\% = 131.450 \text{ Ft}$
Fizetendő társasági adó: $131.450 \text{ e} \times 10\% \sim \mathbf{13 \text{ e Ft}}$.

A társasági adó mértéke a pozitív adóalap 500 millió forintjáig 10%, az e feletti részre 19%.

A közhasznú szervezetnek nem minősülő civil szervezetnek – kivéve az országos érdekképviseleti szervezetet – **nem kell** a vállalkozási tevékenysége után **az adót megfizetnie**⁴¹, ha – a gazdálkodására vonatkozó külön jogszabály⁴² előírása szerint és a Tao. tv. 6. számú mellékletében foglaltakat figyelembe véve nyilvántartott – vállalkozási

³⁹ Tao. tv. 9. § (2) bekezdés b) pont

⁴⁰ Célzott kedvezmény: csökkentő tétel a vállalkozási tevékenység adózás előtti nyereségének 20%-a

⁴¹ Tao. tv. 20. § (1) bekezdés a) pont

⁴² 350-es rendelet

tevékenységéből elért bevétele legfeljebb **10 millió forint**, de nem haladja meg az adóévben elért **összes bevételének 10 százalékát** (adómentes értékhatár).

E szervezetek az adóalapjukat az általános szabályok szerint állapítják meg⁴³, azzal, hogy ha a szervezetnek az adóév utolsó napján az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása van, akkor – a közhasznú szervezetekre előírtakkal azonosan – meg kell növelnie a vállalkozási tevékenysége adózás előtti eredményét a nem a vállalkozási tevékenységéhez kapott támogatás teljes összegével.⁴⁴

2. Példa: határozzuk meg egy **nem közhasznú egyesület** fizetendő társasági adóját, ha december 31-én nincs adótartozása, s módosító tételek nem merülnek fel (az adóalap az adózás előtti eredménnyel azonos); a 2014. adóévi adatai a következők:

- vállalkozási tevékenység bevétele: 400 e Ft
- vállalkozási tevékenység költsége: 170 e Ft
- adózás előtti eredmény: 230 e Ft

- cél szerinti tevékenység bevétele: 800 e Ft, ebből kapott támogatás 100 e Ft
- összes bevétel: 1.200 e Ft

Tekintve, hogy az egyesület vállalkozási bevétele meghaladja az összes bevételének a 10%-át, (400 e > 120 e), ezért adófizetési kötelezettsége áll fenn a vállalkozási tevékenysége pozitív adóalapjának első forintjától (nem csak az adómentes értékhatár túllépésével arányosan).

Fizetendő társasági adó: $230 \text{ e} \times 10\% = \mathbf{23 \text{ e Ft}}$.

Ha ennek a szervezetnek 2014.12.31-én az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál lenne nyilvántartott **adótartozása**, akkor – a kapott támogatás miatti növelő tétel alkalmazása következtében – **fizetendő társasági adója** $(230 \text{ e} + 100 \text{ e}) \times 10\% = \mathbf{33 \text{ e Ft}}$ lenne.

1.2. A támogatót megillető kedvezmények

1.2.1. Az adományozó kedvezménye

Nem kell megnövelni⁴⁵ az adományozó adózás előtti eredményét az **adomány címen** nyújtott támogatás (pénz, eszköz, szolgáltatás) adóévi ráfordításként elszámolt összegével, ha az adózó rendelkezik a közhasznú szervezet, az egyház, a közérdekű kötelezettségvállalás szervezője által az adóalap megállapítása céljából kiállított **igazolással**, amely tartalmazza a kiállító és az adózó megnevezését, székhelyét, adószámát, az adomány összegét és a támogatott célt.

Csökkenti⁴⁶ az adományozó adózás előtti eredményét az Ectv. szerinti közhasznú tevékenység támogatásaként nyújtott adomány értékének

- **20 százalék**a közhasznú szervezet támogatása esetén,
 - **további 20 százalék**a tartós adományozási szerződés esetén,
- de együttesen legfeljebb az adózás előtti eredmény összege.

⁴³ Tao. tv. 9. § (1) bekezdés

⁴⁴ Tao. tv. 9. § (3) bekezdés b) pont ba) alpont

⁴⁵ Tao. tv. 3. számú melléklet B/17. pont

⁴⁶ Tao. tv. 7. § (1) bekezdés z) pont

A társasági adóalany támogatót kizárólag a fent leírt esetekben és módon illeti meg kedvezmény. Így például, ha egy cég egyház részére nyújt adományt, annak összegével – igazolás birtokában – nem kell megnövelnie, de nem is csökkentheti az adózás előtti eredményét (az adományt fogadó egyház nem lehet közhasznú szervezet). Ha pedig nem társasági adóalany támogatóról van szó, például magánszemély, egyéni vállalkozó nyújt támogatást, úgy adózásban érvényesíthető kedvezményre nem jogosult.

Tartós adományozás⁴⁷: a civil szervezet és az adományozó által írásban kötött szerződés alapján nyújtott pénzbeli támogatás, ha a szerződésben az adományozó arra vállal kötelezettséget, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében, és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal – azonos vagy növekvő összegben – ellenszolgáltatás nélkül adja, azzal hogy nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatása nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére.

1.2.2. Adományozónak nem minősülő támogató kedvezménye

Akkor nem kell megnövelni⁴⁸ az adózó – például egy cég támogató – adózás előtti eredményét, az általa az adóévben **nem adomány céljából** nyújtott támogatás (pénz, eszköz, szolgáltatás, átvállalt kötelezettség) adóévi ráfordításként elszámolt összegével, ha

- a juttatás nem külföldi személy részére történik, és
- az adózó rendelkezik a juttatásban részesülő (például nem közhasznú alapítvány) **nyilatkozatával**, amely szerint a juttatás adóévében az eredménye a juttatás következtében elszámolt bevétel nélkül számítva nem lesz negatív, amelyet a beszámoló elkészítését követően **nyilatkozat útján** igazol.

Nem kell az előzőek szerinti feltételre (két nyilatkozat meglétére) figyelemmel lenni a **közhasznú szervezet támogató** esetében⁴⁹. Ha ugyanis közhasznú szervezet – például közhasznú alapítvány – ad támogatást bármely személynek – például egy másik alapítványnak, vagy akár egy cégnek –, akkor a nyújtott támogatás ráfordításként elszámolt összege feltétel nélkül elismert az adóalapnál, nem kell annak összegével megnövelnie a vállalkozási tevékenységének az adózás előtti eredményét.

2. Az adóalap megállapításának további sajátos esetei

A munkáltatói és munkavállalói érdekképviseleti szervezet – a Tao. tv. 4. § 25. pontja szerint – az az egyesületként bírósági nyilvántartásba vett szervezet vagy szervezetek szövetsége, amelynek az alapszabály szerinti főtevékenysége a munkáltatói/munkavállalói érdekképviselet, és tagja az Országos Érdekegyeztető Tanácsnak, valamint e szervezet azon tagszervezete, amely megyei, régiós vagy szakmai szövetségként működik. E szervezeteknél az adóalapjuk megállapítása során csökkentő tétel⁵⁰ a vállalkozási tevékenység adóévi adózás előtti nyereségének azon része, amelyet a szervezet az adóévben, vagy az adóévet követő adóévben a cél szerinti tevékenysége bevételét meghaladó költségei, ráfordításai fedezetére

⁴⁷ Ectv. 2. § 27. pont

⁴⁸ Tao. tv. 3. számú melléklet A/13. pont

⁴⁹ Tao. tv. 3. számú melléklet A/13. pontjában „a közhasznú szervezet kivételével” rendelkezés miatt

⁵⁰ Tao. tv. 9. § (2) bekezdés e) pont

használ fel. A szervezet cél szerinti tevékenységét az alapító okirat, illetve az alapszabály nevesíti.

Az egyesületek közül az **országos érdekképviseleti szervezetek** – annak ellenére, hogy közhasznúsági besorolásra nem jogosultak – mégis adóalapjukat a közhasznú szervezetekre vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával állapítják meg⁵¹.

3. A társasági adó megfizetése, bevallása

Az adóévben kizárólag alap/közhasznú tevékenységet végző szervezeteknél társasági adó/előleg fizetés nem merülhet fel. A vállalkozási tevékenységet is folytató – ismertetett – szervezeteknek év közben társasági adóelőleget megállapítani, fizetni, bevallani nem kell; az éves társasági adót azonban – akkor is, ha annak összege nulla – be kell vallaniuk a 2014. évre rendszeresített társasági adóbevallásban és (fizetési kötelezettség esetén) meg kell fizetniük az adóévet követő év **(2015.) május 31-éig**.

III.

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény

Az Szja tv.⁵² a civil szervezetek vonatkozásában **speciális szabályokat az általuk nyújtott juttatások** tekintetében tartalmaz. A közhasznú szervezetek által foglalkoztatottak adókötelezettségére az általános rendelkezések az irányadók.

1. Általános szabályok

A civil szervezetek által foglalkoztatott magánszemélyek adókötelezettségét annak függvényében kell meghatározni, hogy milyen jogviszony keretében kerül sor a foglalkoztatásukra.

A szervezettel munkaviszonyban állók adókötelezettségét az Szja tv. nem önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó 24-27. §-aiban meghatározottaknak megfelelően kell megállapítani.

Amennyiben viszont megbízási jogviszony keretein belül végez tevékenységet a magánszemély a szervezetnél, úgy az ebből származó jövedelme az Szja tv. önálló tevékenységre vonatkozó (16-20.§) szabályai szerint válik adókötelessé.

A jogszabály által választott vagy kijelölt tisztségviselő tevékenysége az Szja tv. alkalmazásában nem önálló tevékenységnek minősül, adókötelezettségére a 24-27. §-okban foglaltak az irányadók.

A munkáltatónak (kifizetőnek) az összevonás alá eső jövedelmek után teljesítendő adóelőleg-megállapítási, bevallási valamint megfizetési kötelezettségének az Szja tv. 46-49. §-aiban előírtak szerint kell eleget tennie.

Az önálló tevékenységre vonatkozó adózási szabályokról bővebb információt tartalmaz a **2. számú információs füzet**.

⁵¹ Tao. tv. 9. § (8) bekezdés

⁵² A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény

2. Speciális rendelkezések

2.1. Bevételek nem minősülő szolgáltatás⁵³

Az a szolgáltatás, amelyet a vállalkozási tevékenységet nem folytató **egyesület, köztestület** a magánszemély által fizetett tagdíjára, hozzájárulására, felajánlására tekintettel – az egyesület, köztestület alapszabálya alapján, a cél szerinti tevékenységével összefüggésben, a rendeltetészerű joggyakorlás keretében – nyújt, **nem minősül bevételnek** az abban részesülő magánszemélynél.

2.2. Civil szervezetek által adómentesen nyújtható juttatások⁵⁴

Az Szja tv. 1. számú mellékletének 3. pontja alatt kerültek felsorolásra a közcélú juttatások körében adómentes jogcímek. E körben határozza meg a jogalkotó, hogy mely feltételek fennállása esetén, mely szervezetek és kiknek teljesíthetnek adómentesen kifizetést (juttatást).

Adómentes többek között a közhasznú alapítvány, közalapítvány által – alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban – a magánszemély részére kifizetett azon összeg,

- amelyet az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra (ösztöndíj címen),
- szociálisan rászoruló részére szociális segély címen,
- diák- és szabadidősport résztvevőjének alkalmanként legfeljebb az 500 forintot meg nem haladóan folyósítanak⁵⁵.

A közérdekű kötelezettségvállalásból, a közhasznú egyesületből, alapítványból, közalapítványból a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek **nem pénzben adott juttatás értéke** is mentes az adó alól (kivéve a béren kívüli juttatásnak minősülő juttatásokat). Ugyanakkor **pénzben történő juttatás esetén** legfeljebb a **minimálbér 50 százalékát meg nem haladó** összegben havonta adott támogatás tekinthető adómentesnek.

Az itt említett adómentes juttatások példalozó jellegűek, valamennyi adómentes jogcím az Szja tv. hivatkozott mellékletének 3. pontja alatt található.

Fontos kiemelni azonban azt, hogy a törvény nem preferálja adómentes kifizetésként azt a juttatást,

- a) amelynek címzettje az alapító, az adományozó, a támogató – kivéve az orvosi javaslat alapján fogyatékoságával, gyógyításával összefüggő termék, szolgáltatás formájában nem pénzben megszerzett bevételt,
- b) amelyet a kifizetővel munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, vagy más a Ptk. szerinti olyan szerződéses jogviszonyban álló magánszemély kap, amelynek alapján a kifizetés (juttatás) a magánszemélyt
 - ba) az általa végzett tevékenység mennyiségi és/vagy minőségi jellemzőire tekintettel,
 - bb) termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának ellenértékeként,
 - bc) jog alapításának, joggyakorlás átengedésének, jogról való lemondásnak ellenértékeként

⁵³ Szja tv. 7. § (1) bekezdés d) pont

⁵⁴ Szja tv. 1. számú melléklet 3. pont

⁵⁵ Szja tv. 1. számú melléklet 3.1. pont

illeti meg⁵⁶.

3. Reprezentáció⁵⁷, üzleti ajándék⁵⁸

Egyedi rendelkezést tartalmaz az Szja tv. az egyesület, köztestület, egyházi jogi személy, alapítvány (ideértve a közalapítványt is) által juttatott reprezentáció és üzleti ajándék esetére. Az említett szervezetek által az adóévben nyújtott reprezentáció és üzleti ajándék együttes értékéből **mentes az adó alól** a jövedelem azon része, amely a közhasznú, illetve cél szerinti tevékenysége érdekében felmerült, az adóévre vonatkozó beszámolóban kimutatott összes ráfordítás 10 százalékát, de legfeljebb az adóévre elszámolt éves összes bevétele 10 százalékát nem haladja meg. Az üzleti ajándékok közül csak azok vehetők figyelembe, amelyeknek az egyedi értéke a minimálbér 25 százalékát nem haladja meg.⁵⁹

Ezen rendelkezés hatálya alá tartozó szervezeteknek az adókötelezettség alá eső érték után az adóévre elszámolt éves összes bevétel megállapítására előírt időpontot követően, az elszámolt éves összes bevétel megállapítása hónapjának kötelezettségeként kell teljesíteniük a bevallási és adófizetési kötelezettségüket⁶⁰.

4. Rendelkezés az adó 1 százalékáról⁶¹

A magánszemély az Szftv.⁶²-ben rögzített mértékben és ott megjelölt kedvezményezettek javára rendelkezhet a befizetett adójának egy-egy százalékáról.

Külön-külön lehet rendelkezni a befizetett adó 1 százalékáról az Szftv. 4. §-ában meghatározott „civil kedvezményezettek”, másik 1 százalékáról pedig az Szftv. 4/A. §-ában meghatározott „egyházi kedvezményezettek” közül kiválasztott kedvezményezett javára.

Arról, hogy miként lehet a személyi jövedelemadó egy százalékáról rendelkezni, valamint hogyan lehet abból kedvezményezettként részesülni, részletes tájékoztatás olvasható a **25. és 26. számú információs füzetben**.

IV.

Az Általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény

1. A civil szervezetek általános forgalmi adó alanyisága

Az egyesületek, a köztestületek és a (köz)alapítványok az Áfa tv.⁶³ általános szabályai alapján az alábbiak szerint válhatnak az általános forgalmi adó alanyává.

Az egyesületek, a köztestületek és a (köz)alapítványok, mint jogképes szervezetek abban az esetben minősülnek az általános forgalmi adó alanyának, ha saját nevük alatt gazdasági tevékenységet folytatnak, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére⁶⁴.

⁵⁶ Szja tv. 1. számú melléklet 3.4. pont

⁵⁷ Szja tv. 3. § 26. pont

⁵⁸ Szja tv. 3. § 27. pont

⁵⁹ Szja tv. 70. § (2a) bekezdés

⁶⁰ Szja tv. 69. § (5) bekezdés d) pont

⁶¹ Szja tv. 45. §

⁶² A személyi jövedelemadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásról szóló 1996. évi CXXXVI. törvény

⁶³ Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény

Gazdasági tevékenységnek minősül a civil szervezetek által üzletszerűen, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel folytatott tevékenység, amennyiben az ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és azt a civil szervezetek független formában – azaz a saját nevükben, illetve nevük alatt – végzik⁶⁵.

A civil szervezetek közül a köztisztviselőknek merülhet fel, hogy Magyarország Alaptörvénye által, illetőleg az annak felhatalmazása alapján megalkotott jogszabály alapján közhatalom gyakorlására jogosított szervezetként közhatalmi tevékenységet – jellemzően közigazgatási jogalkalmazási tevékenységet – látnak el. A közhatalmi tevékenység nem gazdasági tevékenység és nem eredményez adóalanyiságot⁶⁶.

Gazdasági tevékenységnek minősül és adóalanyiságot eredményez a civil szervezetek számára az is, ha egyébként nem-adóalanyi minőségben eljárva

- belföldön küldeményként feladott vagy belföldről fuvarozott új közlekedési eszközt értékesítenek belföldön kívülre, de – beszerző nevére szóló rendeltetéssel – a Közösség területére, függetlenül attól, hogy a küldeménykénti feladást vagy a fuvarozást akár az értékesítő, akár a beszerző, vagy – bármelyikük javára – más végzi⁶⁷;
- sorozat jelleggel értékesítenek építési telket (telekrészt), vagy olyan beépített ingatlant (ingatlanrészt) az ahhoz tartozó földrészlettel, amelynek első rendeltetésszerű használatba vétele még nem történt meg, vagy az első rendeltetésszerű használatba vétele már megtörtént, de az arra jogosító hatósági engedély jogerőre emelkedése vagy használatbevitel tudomásulvételi eljárás esetén a használatba vétel hallgatással történő tudomásul vétele és az értékesítés között még nem telt el két év⁶⁸.

Az új közlekedési eszköz Közösség más tagállamába történő értékesítése és az egyes ingatlanok sorozatjelleggel történő értékesítése tehát mindenképpen áfa adóalanyiságot eredményez a civil szervezetek számára, akkor is, ha egyébként nem minősülnek adóalanyoknak.

Az Áfa tv. a civil szervezetekre vonatkozóan az általános forgalmi adó alanyiság keletkezése mellett, az egyes adókötelezettségek (pl.: adómegállapítás, adófizetés, bizonylatolás), valamint a különös adózási módok választása tekintetében sem tartalmaz különös rendelkezéseket, ezért a civil szervezetek esetében a fenti tárgykörökben az Áfa tv. általános szabályait kell irányadónak tekinteni. Ez utóbbi szabályok a **14-es számú információs füzetben**⁶⁹ kerültek ismertetésre.

Az előzőekre tekintettel a civil szervezeteknek, mint áfa alanyoknak az Áfa tv. általános szabályait alkalmazó adóalanyokéval megegyező, a 14-es számú információs füzetben kifejtett alapvető kötelezettségeiről ehelyütt nem teszünk említést.

⁶⁴ Áfa tv. 5. § (1) bekezdés

⁶⁵ Áfa tv. 6. § (1) bekezdés

⁶⁶ Áfa tv. 7. § (1) bekezdés

⁶⁷ Áfa tv. 6. § (4) bekezdés a) pont

⁶⁸ Áfa tv. 6. § (4) bekezdés b), ba), bb) pont

⁶⁹ „A tevékenységet kezdő adóalany általános forgalmi adó kötelezettségének alapvető szabályai” c.

Az általános forgalmi adó kötelezettség bejelentését az Art. szabályozza, emellett az áfa alanyoknak az Art. előírásait az áfa bevallási kötelezettség teljesítése során (bevallási gyakoriság meghatározása) is figyelembe kell venniük.

Az Art. az áfa kötelezettség bejelentése és az áfa bevallás kapcsán a civil szervezetekről külön nem rendelkezik. A fenti kötelezettségeket szintén a 14-es számú információs füzet tartalmazza. Emellett az áfa kötelezettség bejelentésére vonatkozóan az **1-es számú információs füzet**⁷⁰ is részletes tudnivalókat tartalmaz.

Az Áfa tv. nem csupán az adóalany civil szervezetek, hanem a fentiekben leírtak alapján áfa alanyok nem minősülő – az Áfa tv. alkalmazása szempontjából nem adóalany jogi személynek tekinthető – civil szervezetekre vonatkozóan is tartalmaz rendelkezéseket, vagyis az utóbbi nem áfa alany jogi személy civil szervezeteknek is keletkezhet adókötelezettsége az Áfa tv. alapján.

A továbbiakban az Áfa tv. azon rendelkezései kerülnek ismertetésre, amelyeknek alkalmazása kifejezetten a civil szervezetek által áfa alanyként és nem adóalany jogi személyként végzett sajátos (jellemzően nonprofit, illetve karitatív) tevékenység kapcsán merülhet fel.

2. Az áfa alany civil szervezetek

Az áfa alany civil szervezetek esetében általános forgalmi adó kötelezettség alá esik az általuk adóalanyi minőségben belföldön és ellenérték fejében teljesített – az Áfa tv. szabályai szerint belföldön teljesítettnek minősülő – termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, a Közösségen belüli egyes, belföldön és ellenérték fejében teljesített termékbeszerzés valamint a termékimport. Az általános forgalmi adózás rendszerében a civil szervezetek, mint áfa alanyok a termékekhez vagy a szolgáltatásokhoz saját maguk által hozzáadott érték után adóznak és főszabály szerint az általuk teljesített ügyletek áfát is tartalmazó ellenértékében beszedett áfa összegéből a beszerzéseiket terhelő előzetesen felszámított adót levonhatják.

Az áfa alany civil szervezetek tevékenységük megkezdésnek bejelentésével egyidejűleg többek között arról is nyilatkoznak, hogy az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannal kereskedelmi kapcsolatot kívánnak létesíteni⁷¹. Kereskedelmi kapcsolatnak minősül a termékbeszerzés és értékesítés – az Áfa tv. szerinti adómentes termékimportot megalapozó Közösségen belüli adómentes termékértékesítést is ideértve –, valamint a szolgáltatásnyújtás és szolgáltatás-igénybevétel⁷². A fenti nyilatkozat alapján az adóhatóság az áfa alany civil szervezetek részére közösségi adószámot állapít meg. Az közösségi adószám igénylésére és megállapítására vonatkozóan a **27-es számú információs füzet**⁷³ részletes tudnivalókat tartalmaz.

Az áfa alany civil szervezetek tevékenységével összefüggésben az Áfa tv. alábbi rendelkezéseit kell kiemelni.

a) A civil szervezetek tevékenységéhez kapcsolódó adómentesség

⁷⁰ „Az adóhatóságához történő bejelentkezés alapvető szabályai” c.

⁷¹ Art. 22. § (1) bekezdés e) pont

⁷² Art. 178. § 34. pont

⁷³ „Tájékoztató a közösségi adószámról” c.

A civil szervezetek, mint áfa alanyok részéről leginkább azoknak az Áfa tv. „Adó alóli mentesség” című VI. fejezetének „Az adó alóli mentesség a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel” alcíme alatti 85. §-ában foglalt szabályoknak az alkalmazása merül fel, amelyek kifejezetten a civil szervezetekre vonatkozóan kerültek megfogalmazásra. Emellett természetesen a civil szervezetek végezhetnek olyan tevékenységet is, amely az Áfa tv. más rendelkezése alapján, illetve egyéb okból minősül adómentesnek [pl.: a 86. § (1) bekezdésének l) pontja szerinti adómentes ingatlan-bérbeadás].

A kifejezetten a civil szervezeteket, illetve azok tevékenységét érintő adómentességek két csoportra bonthatók. Az első csoportba azok az Áfa tv. 85. § (1) bekezdésének b), f), g) h), i), m) és n) pontja szerinti adómentes ügyletek tartoznak, amelyeket a civil szervezetek közszolgáltatói minőségben⁷⁴ teljesítenek, a másik csoportba pedig a 85. § (1) bekezdésének l) pontja szerinti adómentes ügyletek sorolhatók.

Az Áfa tv. 85. §-ának alkalmazásában közszolgáltatónak minősül többek között:

- az egyesület, a szövetség, a civil társaság, a köztisztviselő, az országos sportági szakszövetség az alapszabályban (alapító okiratban, társasági szerződésben) megjelölt tevékenységük tekintetében, továbbá az általuk működtetett (fenntartott) intézmény az alapszabályban (alapító okiratban, társasági szerződésben) megjelölt tevékenysége tekintetében⁷⁵;
- az alapítvány és a közalapítvány az alapító okiratban megjelölt tevékenységük tekintetében, továbbá az általuk működtetett (fenntartott) intézmény az alapszabályban (alapító okiratban) megjelölt tevékenysége tekintetében⁷⁶;
- az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény szerint közhasznú szervezetként nyilvántartásba vett civil szervezet az alapszabályban (alapító okiratban) megjelölt közhasznú tevékenysége tekintetében⁷⁷;

A közszolgáltatónak minősülő civil szervezetek által közszolgáltatói minőségben teljesített adómentes ügyletek körébe az alábbi termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások tartoznak:

- humán-egészségügyi ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy betegápolás és sérült- vagy betegszállítás, valamint az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁷⁸;
- szociális ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás - az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg - és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁷⁹;
- gyermek- és ifjúságvédelem keretében teljesített szolgáltatásnyújtás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg – és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁸⁰;
- bölcsődei ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg – és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁸¹;

⁷⁴ Áfa tv. 85. § (4) bekezdés

⁷⁵ Áfa tv. 85. § (4) bekezdés b) pont

⁷⁶ Áfa tv. 85. § (4) bekezdés d) pont

⁷⁷ Áfa tv. 85. § (4) bekezdés f) pont

⁷⁸ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés b) pont

⁷⁹ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés f) pont

⁸⁰ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés g) pont

- köz- és felsőoktatás, továbbá az Áfa tv. 85. § (2) bekezdésben meghatározott egyéb oktatás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó óvodai, diákotthoni és kollégiumi ellátás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg –, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁸²;
- sportolással, testedzéssel kapcsolatos szolgáltatásnyújtás olyan természetese személy részére, aki azt sportolása, testedzése érdekében veszi igénybe, vagy olyan egyéb személy, szervezet részére, amely azt természetes személy javára történő közvetlen biztosítása érdekében veszi igénybe, kivéve az uszoda- és strandfürdő-szolgáltatást, a sportesemény megtekintését, valamint a sportolást, testedzést szolgáló ingatlan (ingatlanrész) bérbeadását⁸³;
- népművészeti, népi iparművészeti és iparművészeti termékek kiállításának, vásárának és bemutatójának szervezése, rendezése és az ahhoz szorosan kapcsolódó, jogszabály által meghatározott minősítés szerint zsűriszámmal ellátott, egyedi vagy meghatározott példányszámban, nem ipari gyártástechnológiával előállított népművészeti, népi iparművészeti és iparművészeti termék értékesítése⁸⁴.

A civil szervezetek által teljesített adómentes ügyletek másik csoportját azok a bírósági vagy más hatósági nyilvántartásba bejegyzett, alapszabállyal (alapító okirattal) és tagsággal rendelkező, alapszabályuk (alapító okiratuk) szerint és ténylegesen is nyereségszerzésre nem törekvő személyek, szervezetek által a tagjaik részére teljesített szolgáltatásnyújtások és az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítések alkotják

- amelyeknek kizárólagos vagyoni fedezete az alapszabállyal összhangban meghatározott, minden tagra kötelező tagsági díj, egyéb hozzájárulás, a kapott államháztartási támogatás és egyéb adomány, valamint a saját tevékenységből származó nyereség, amely a Tao tv. szerint az adózás előtti eredményt csökkenti, és
- amelyek a közös érdekeknek megfelelően társadalmi, politikai, munkavállalói vagy munkáltatói, illetőleg egyéb, szakmai érdekeket képviselő vagy azt védő, vallási vagy más lelkiismereti, hazafias, humanitárius, karitatív és hagyományőrző célokat szolgálnak⁸⁵.

A fentiekben ismertetett adómentes ügyletekkel összefüggésben tehát a civil szervezeteknek adófizetési kötelezettsége nem keletkezik, ugyanakkor az Áfa tv. 120. §-a értelmében azok kapcsán adólevonási jogot sem gyakorolhatnak, továbbá a kérdéses ügyletekről a 165. § (1) bekezdésének a) pontja alapján számlát sem kell kibocsátaniuk, feltéve, hogy gondoskodnak olyan, az ügyletek teljesítését tanúsító okiratok kibocsátásáról, amelyek az Szt. rendelkezései szerint számviteli bizonylatnak minősülnek.

Abban az esetben, ha a civil szervezetek kizárólag az Áfa tv. 85. § (1) bekezdése, a 86. § (1) bekezdése vagy a 87. §-a szerint adómentes termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást végeznek, vagy az Áfa tv. XIII. fejezete szerint alanyi adómentességet választanak és

- az adott adómegállapítási időszakban nincs olyan önadózással megállapítandó fizetendő adója, amelyről ellenkező esetben az állami adóhatóságnak bevallást kell tenniük, illetve

⁸¹ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés h) pont

⁸² Áfa tv. 85. § (1) bekezdés i) pont

⁸³ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés m), ma), mb) pont

⁸⁴ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés n) pont

⁸⁵ Áfa tv. 85. § (1) bekezdés l), la), lb) pont

nincs az Art. szerinti összesítő nyilatkozat benyújtási kötelezettséget keletkeztető közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletük, és

- adólevonásra nem jogosultak vagy adólevonásra jogosultak ugyan, de ugyanezen adómegállapítási időszakban adólevonási jogot nem gyakorolnak,

mentesülnek az adott adómegállapítási időszakra vonatkozóan az Art. szerinti bevallástételi kötelezettség alól.

b) Termék Közösségen belüli beszerzése

Az adóalany civil szervezeteknek Közösségen belüli termékbeszerzés címén adókötelezettségük keletkezik többek között akkor, ha olyan terméket szereznek be, amelynek értékesítője olyan adóalanyként jár el, aki (amely) a Közösség azon tagállamában, ahol adóalanyként nyilvántartásba vették, nem részesül e tagállam azon joga szerinti adómentességben, amely tartalmában Héa-irányelv⁸⁶ 282-292. cikkeinek felel meg, és akinek (amelynek) ez a termékértékesítése nem tartozik a 29. és 32. § alkalmazása alá⁸⁷.

A fenti ügyletek kapcsán az adóalany civil szervezeteknek Közösségen belüli termékbeszerzés címén nem keletkezik adókötelezettsége, ha

- alanyi adómentességet választanak, vagy kizárólag olyan termékértékesítést és szolgáltatásnyújtást teljesítenek, amelyhez kapcsolódóan adólevonási jog nem illeti meg őket (pl.: a 85. § (1) bekezdése szerinti ügyleteket), valamint
- az adott naptári évben a termékek Közösségen belüli beszerzése ellenértékének – adó nélkül számított és éves szinten göngyöltett – összege nem haladja meg a 10 000 eurónak megfelelő pénzüsszeget, és ez a feltétel az adott naptári évet megelőző naptári évre is teljesült⁸⁸.

A fenti értékhatárba a Közösség azon tagállamaiban megtérített vagy megtérítendő ellenérték számít, amelyekben a termék a küldeménykénti feladásakor vagy a fuvarozás megkezdésekor volt⁸⁹.

Amennyiben a civil szervezetek, mint áfa alanyok a fenti feltételeknek megfelelnek, úgy Közösségen belüli termékbeszerzés címén azon Közösségen belüli termékbeszerzésük folytán keletkezik adókötelezettségük, amelynek – adó nélkül számított – ellenértékével először meghaladják az értékhatárt⁹⁰.

A civil szervezetek az értékhatár meghaladása nélkül is dönthetnek úgy, hogy az állami adóhatóságnak tett előzetes bejelentésük alapján a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozóan az Áfa tv. 19. § a) pontját alkalmazva adókötelezettséget választanak és a választásuktól a választási jog gyakorlása évét követő második naptári év végéig nem térhetnek el⁹¹.

⁸⁶ A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv

⁸⁷ Áfa tv. 19. § a) pont

⁸⁸ Áfa tv. 20. § (1) bekezdés d), db) pont, (2) bekezdés

⁸⁹ Áfa tv. 20. § (3) bekezdés

⁹⁰ Áfa tv. 20. § (4) bekezdés

⁹¹ Áfa tv. 20. § (5), (6) bekezdés

Ha a civil szervezet nem élt ugyan a fenti választási jogával, de közösségi adószámmal rendelkezik és azt a termék Közösségen belüli beszerzése kapcsán megadta a termék értékesítőjének, és az annak figyelembevételével járt el, akkor a civil szervezetet úgy kell tekinteni, mint aki (amely) erre az ügyletre, valamint az ezt követő összes olyan termék Közösségen belüli beszerzésére, amelyet részére az előzőekben említett ügylet teljesítésének évét követő második naptári év végéig teljesítenek a 19. § a) pontja alapján adókötelezettséget kíván alkalmazni⁹².

Az adóalany civil szervezetek által teljesített Közösségen belüli termékbeszerzések, valamint az Áfa tv. általános szabályai szerint megítélendő közösségi vonatkozású ügyletek kapcsán a **29-es számú**⁹³, valamint a **17. számú**⁹⁴ **információs füzet** további tudnivalókat tartalmaz.

3. A nem adóalany jogi személy civil szervezetek

Az Áfa tv. rendelkezései alapján azon civil szervezeteknek is keletkezhet adókötelezettsége, amelyek az 1. pontban leírtak alapján nem tekinthetők az általános forgalmi adó alanyának, vagyis nem adóalany jogi személynek minősülnek. Ezeknek a civil szervezeteknek a tevékenységére az Áfa tv. nem adóalany jogi személyekre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

a) Termék Közösségen belüli beszerzése

Főszabály szerint a nem adóalany jogi személy civil szervezeteknek adókötelezettségük keletkezik termék belföldön és ellenérték fejében teljesített Közösségen belüli beszerzése címén abban az esetben, ha

- olyan terméket szereznek be, amelynek értékesítője olyan adóalanyként jár el, aki (amely) a Közösség azon tagállamában, ahol adóalanyként nyilvántartásba vették, nem részesül e tagállam azon joga szerinti adómentességben, amely tartalmában a HÉA-irányelv 282-292. cikkeinek felel meg, és akinek (amelynek) ez a termékértékesítése nem tartozik a 29. és 32. § alkalmazása alá⁹⁵;
- új közlekedési eszközt szereznek be⁹⁶;
- jövedéki terméket szereznek be, feltéve, hogy a beszerzés után jövedékiadó-fizetési kötelezettségük keletkezik⁹⁷.

Az elsőként megjelölt ügyletek kapcsán a nem a adóalany jogi személy civil szervezeteknek Közösségen belüli termékbeszerzés címén nem keletkezik adókötelezettsége, ha esetükben az adott naptári évben a termékek Közösségen belüli beszerzése ellenértékének – adó nélkül számított és éves szinten göngyölített – összege nem haladja meg a 10 000 eurónak megfelelő pénzösszeget, és ez a feltétel az adott naptári évet megelőző naptári évre is teljesült, úgy a civil szervezeteknek Közösségen belüli termékbeszerzés címén nem keletkezik adófizetési kötelezettségük.

⁹² Áfa tv. 20. § (7) bekezdés

⁹³ „Az általános szabályok szerint adózó áfa-alanyoknak a Közösségen belüli termékbeszerzéseik, szolgáltatás-igénybevételük, termékértékesítéseik, szolgáltatásnyújtásaik után teljesítendő áfa-kötelezettségének legfontosabb szabályai” c.

⁹⁴ „A különleges adózói körnek az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannal létesített közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek áfa adózásának alapvető szabályai” c.

⁹⁵ Áfa tv. 19. § a) pont

⁹⁶ Áfa tv. 19. § b) pont

⁹⁷ Áfa tv. 19. § c) pont

Az adóalany civil szervezetek által teljesített Közösségen belüli termékbeszerzések kapcsán a 2.b) pontban ismertetett, a 10 000 eurós értékhatárba tartozó ellenértékek meghatározására, a fenti értékhatár meghaladásával keletkező adókötelezettségre, az adókötelezettség választására, valamint a közösségi adószám megadására vonatkozó szabályokat a nem adóalany jogi személy civil szervezetek Közösségen belüli termékbeszerzései tekintetében is alkalmazni kell.

Amennyiben a Közösségen belüli termékbeszerzés után egyébként adófizetésre kötelezett nem adóalany jogi személy civil szervezet úgy szerez be terméket, hogy azt

- a Közösség területén kívül adja fel küldeményként vagy fuvarozza el és
- Magyarországon helyezi szabad forgalomba (azaz belföldön termékimportot teljesít),
- azonban a termék küldeménykénti megérkezése vagy a fuvarozás befejezése a Közösség más tagállamában van,

úgy a nem adóalany jogi személy civil szervezet, mint importáló a termék importja címén megfizetett adót visszatérítheti, feltéve, hogy igazolja, hogy abban a Közösségi tagállamában, ahol a termék a küldeménykénti megérkezésekor vagy a fuvarozás befejezésekor volt, megfizette az adót a termék Közösségen belüli beszerzése után e tagállam joga szerint.

A nem adóalany jogi személy civil szervezetek kötelesek bejelenteni az állami adóhatóságnak, ha

- az adóévben általuk a Közösség más tagállamában beszerzett termék adó nélkül számított összesített ellenértéke a 10 000 eurót meghaladja. (Az adózó bejelentését azon termékbeszerzését megelőzően teljesíti, amelynek ellenértékével túllépi az értékhatárt.);
- a tárgyévet megelőző évben általuk a Közösség más tagállamában beszerzett termék adó nélkül számított összesített ellenértéke nem haladja meg a 10 000 eurót és a Közösségen belül beszerzett termékek utáni áfa fizetési kötelezettségüket a tárgyévben választásuk alapján belföldön kívánják teljesíteni, választásukat a tárgyévet megelőző adóév utolsó napjáig jelentik be az állami adóhatóságnak. (Amennyiben a tárgyévet megelőző évben nem volt Közösségen belüli beszerzésük, e választásukat a tárgyévre a tárgyévi első Közösségen belüli beszerzését megelőzően jelentik be.)⁹⁸

Az adóhatóság a bejelentés alapján a nem adóalany jogi személy civil szervezetek részére közösségi adószámot állapít meg⁹⁹.

Ha a nem adóalany jogi személy civil szervezeteknek a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvény hatálya alá tartozó termék közösségen belülről történő beszerzéseik miatt belföldön keletkezik általános forgalmiadó-fizetési kötelezettsége, a beszerzéseiket megelőzően kötelesek közösségi adószámot kérni az állami adóhatóságtól¹⁰⁰.

A nem adóalany jogi személy civil szervezetek Közösségen belüli termékbeszerzései kapcsán a **17-es számú információs füzet** tartalmaz tudnivalókat.

⁹⁸ Art. 22. § (5), (6) bekezdés

⁹⁹ Art. 22. § (7) bekezdés

¹⁰⁰ Art. 22. § (7) bekezdés

b) Termék importja

Abban az esetben, ha a nem adóalany jogi személy civil szervezetek olyan terméket hoznak be, vagy juttatnak be egyéb módon a Közösség területére, amely – az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 24. cikkének értelmében – nincs szabad forgalomban, vagy szabad forgalomban levő terméket a Közösség vámterületének harmadik állam területével egy tekintet alá eső területéről hoznak be, vagy juttatnak be egyéb módon a Közösség más területére, akkor termékimportot valósítanak meg, melynek kapcsán főszabály szerint adófizetési kötelezettségük keletkezik¹⁰¹.

c) Külföldről történő szolgáltatás-igénybevétel

Abban az esetben, ha a nem adóalany jogi személy civil szervezetek közösségi adószámmal rendelkeznek vagy rendelkezniük kellene és belföldön gazdasági céllal nem letelepedett, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig belföldi lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkező adóalanytól olyan szolgáltatást vesznek igénybe, amely az Áfa tv-nek a szolgáltatásnyújtások teljesítési helyére vonatkozó főszabálya szerint a nem adóalany jogi személy civil szervezeteknek, mint a fenti szolgáltatások igénybevevőinek a gazdasági célú letelepedési helye szerinti államban, azaz Magyarországon teljesül, akkor a fenti ügyletek kapcsán a nem adóalany jogi személy civil szervezeteknek keletkezik adófizetési kötelezettsége¹⁰².

A nem adóalany jogi személy civil szervezetek Közösségen belülről történő szolgáltatás-igénybevételei kapcsán a **17-es számú információs füzet** tartalmaz tudnivalókat.

d) Bevallási és összesítő nyilatkozat tételi kötelezettség

A nem adóalany jogi személy civil szervezetek

- a Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalanytól megvalósított termékbeszerzéseik után az adót, valamint
- a Közösségen kívül letelepedett adóalanytól és a más közösségi tagállami adóalanytól igénybevett szolgáltatásokat, amely után az adófizetési kötelezettség őket terheli

az adófizetési kötelezettség keletkezését követő hó 20. napjáig kötelesek a **1486. számú bevallásban** bevallani, és az ügylethez kapcsolódó általános forgalmi adófizetési kötelezettségének a bevallás benyújtásával egyidejűleg eleget tenni¹⁰³.

A nem adóalany jogi személy civil szervezeteknek a közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyleteiről az adófizetési kötelezettség keletkezését követő hó 20. napjáig be kell nyújtaniuk a **14A60. számú**, „Összesítő nyilatkozat az Európai Közösség területén belül történő termékértékesítésekről és szolgáltatásnyújtásokról, valamint az Európai Közösség területéről történő termékbeszerzésekről és szolgáltatás-igénybevételekről” megnevezésű nyomtatványt¹⁰⁴.

4. Adóvisszatérítés kérelemre

¹⁰¹ Áfa tv. 24. § (1), (2) bekezdés

¹⁰² Áfa tv. 36. § b),ba), bb) pont, 37. § (1) bekezdés, 140. § a) pont

¹⁰³ Art. 1. sz. melléklet I/B/3. pont c), d), e) alpontok, Art. 1. sz. melléklet I/B/1. a) alpont, Art. 2. sz. melléklet I. Határidők 2. a) alpont, Art. I. számú melléklet B/1. pont a) alpont; I. számú melléklet B/3. pont d)-e) alpont

¹⁰⁴ Art. 8. számú melléklet I/B); 1. számú melléklet I/B/3. pont d)-e) alpont

A civil szervezetek sajátos tevékenysége szempontjából különös jelentőséggel bírnak az Áfa tv. 257/A. §-ban foglalt, a kérelemre történő adóvisszatérítésre vonatkozó szabályok.

Abban az esetben, ha az Áfa tv. 85. § (4) bekezdésének b), d) és f) pontja szerint igazoltan közszolgáltatónak minősülő civil szervezet külföldi illetőségű adományozótól származó pénzbéli adomány, segély [együtt: adomány] kedvezményezettjévé válik, akkor az állami adóhatóság – a kedvezményezett írásos kérelmére – visszatéríti a termék beszerzéséhez, szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan rá áthárított és az ellenérték részeként megtérített, illetőleg az általa fizetendő adóként is megállapított előzetesen felszámított adót, feltéve, hogy

- a termék beszerzése, szolgáltatás igénybevétele a kedvezményezett alapszabályában (alapító okiratában) megjelölt olyan tevékenységnek ellátását szolgálja, amely az Ectv. alapján közhasznú tevékenység,
- az adományozó az adomány összegét – az adóügyi illetősége szerinti állam joga szerint – a vonatkozó adózási rendelkezésekkel összhangban számolta el,
- az adományozó az adomány felhasználását kifejezetten ahhoz a feltételhez köti, hogy a kedvezményezettet mentesíteni kell a termékek, szolgáltatások árába (díjába) belefoglalt adó viselése alól, és
- a kedvezményezettet az adólevonási jog egészben vagy részben nem illeti meg¹⁰⁵.

Az adó-visszatérítési jog legfeljebb olyan hányadban illeti meg a kedvezményezettet, amilyen hányadban az alapszabályában (alapító okiratában) megjelölt közhasznúnak minősülő tevékenység, feladat ellátását szolgáló kiadásokból az adomány összege részesedik¹⁰⁶.

Az adó-visszatérítési kérelmek kötelező adattartalmára vonatkozó előírásokat és az adó-visszatérítés egyes eljárási szabályait a **15/2010. (XII. 28.) NGM rendelet**¹⁰⁷ tartalmazza.

V.

Társadalombiztosítási kötelezettségek¹⁰⁸

A társadalombiztosítás olyan társadalmi szintű kockázatközösség, amelyben a részvétel a törvényben meghatározott szabályok szerint kötelező. A biztosítás az annak alapjául szolgáló jogviszonnyal egyidejűleg a törvény erejénél fogva jön létre. A jogszabály tételesen felsorolja¹⁰⁹ a biztosítási kötelezettség alá vont jogviszonyokat, amelyek jellemzően munkavégzéshez vagy tevékenység folytatásához kapcsolódnak.

A foglalkoztató a Tbj. általános szabályai szerint köteles a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyt megállapítani, és a biztosított személlyel összefüggő bejelentési-, nyilvántartási-, járulék-megállapítási és járulék levonási kötelezettséget teljesíteni.

¹⁰⁵ Áfa tv. 257/A. § (1) bekezdés a)-c) pont

¹⁰⁶ Áfa tv. 257/A. § (2) bekezdés

¹⁰⁷ A közhasznú tevékenységet folytató személyt, szervezetet, továbbá a külföldi illetőségű adományozót és a tőle származó pénzbéli adomány kedvezményezettjét terhelő igazolási kötelezettségekről, valamint az általános forgalmi adó-visszatérítési kérelmek kötelező adattartalmáról és az utólagos általános forgalmi adóvisszatérítés egyes eljárási szabályairól

¹⁰⁸ A társadalombiztosítási kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szabályokról a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény [Tbj.], valamint a végrehajtására kiadott 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet és az Art. rendelkezik

¹⁰⁹ Tbj. 5. §

Foglalkoztatónak minősül – egyebek mellett – bármely jogi és természetes személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, egyéb szervezet, költségvetés alapján gazdálkodó szerv, bármely személyi egyesülés, ha biztosítottat foglalkoztat.

1. Bejelentési kötelezettség

A foglalkoztató (munkáltató, kifizető) – adóazonosító számának, nevének, elnevezésének, székhelyének, telephelyének, továbbá jogelődje nevének és adószámának közlésével – az illetékes elsőfokú állami adóhatóságnak elektronikus úton bejelenti az általa foglalkoztatott biztosított családi és utónevét, adóazonosító jelét, születési idejét, biztosítási jogviszonyának kezdetét, kódját, megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát, a heti munkaidejét, a FEOR-számát. Ha a biztosított nem rendelkezik adóazonosító jellel, a születési családi és utónevét, születési helyét, anyja születési családi és utónevét és a biztosított állampolgárságát is kötelező bejelenteni.

A bejelentést¹¹⁰

- a) a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján, a foglalkoztatás megkezdése előtt, illetve ha a biztosítás elbírálására utólag kerül sor, legkésőbb a biztosítási kötelezettség megállapítását követő napon kell teljesíteni,
- b) a jogviszony megszűnését, a szünetelés kezdetét és befejezését, a biztosítás megszűnését követően folyósított ellátás kezdő és befejező időpontját közvetlenül követő 8 napon belül kell teljesíteni.

A foglalkoztató a bejelentést követő napon, illetve a biztosított személy kérésére 3 munkanapon belül igazolást köteles kiadni a biztosított részére, mely tartalmazza a bejelentésben közölt adatokat, és a bejelentés teljesítésének időpontját¹¹¹.

2. Nyilvántartási kötelezettség

A foglalkoztató a tevékenységében személyesen közreműködő biztosított személyek adatait oly módon köteles nyilvántartásba venni, és erről a magánszemélynek igazolást adni, hogy abból a törvényben előírt adatok a munkavégzés (tevékenység) megkezdésétől megállapíthatók legyenek. A nyilvántartásba vétel elmulasztása miatt a foglalkoztatót az Art. szerint megállapítható mulasztási bírság – nyilvántartásba nem vett személyenként – terheli.

A foglalkoztató a biztosítottokról köteles a külön törvényben meghatározottak szerint olyan nyilvántartást vezetni, amely tartalmazza a biztosított nevét és személyi adatait, társadalombiztosítási azonosító jelét, a foglalkoztató adatait, a biztosítási időre és a szolgálati időre vonatkozó adatokat, a biztosítottól levont járulékok alapját és összegét.

A foglalkoztató a jövedelemigazoláshoz csatoltan a tárgyévet követő év január 31. napjáig köteles a nyilvántartás adataival egyező igazolást kiadni a biztosított részére a tárgyévben fennállt biztosítási idő "től-ig" tartamáról, a tárgyévre, illetve a tárgyévtől eltérő időre levont járulékok összegéről, a foglalkoztató által megfizetett egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék összegéről és azok alapjáról, valamint az egyes járulékokból érvényesített családi járulékkedvezményről. A biztosítással járó jogviszony év közben történő megszűnése esetén az igazolást soron kívül kell kiadni.

¹¹⁰ Bejelentésre a **14T1041-es nyomtatvány** szolgál

¹¹¹ Tbj. 44. § (5) bekezdés

A foglalkoztató írásban tájékoztatja a biztosítottat a tárgyhavi jövedelem kifizetésével egyidejűleg a biztosított jövedelméből levont egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékról, nyugdíjjárulékról, valamint az egyes járulékokból érvényesített családi járulékkedvezményről, illetőleg a részére túlvonás miatt visszafizetett (átutalt) járulékokról.

3. Járulékvallás és befizetés határideje

A foglalkoztató a biztosítottnak a tárgyhónapban kifizetett (juttatott), járulékalapot képező jövedelem alapján a Tbj. általános szabályai szerint köteles az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékot, a nyugdíjjárulékot megállapítani és a biztosítottat terhelő járulékot¹¹² levonni.

Járulékalapot képező jövedelemként – egyebek mellett – :¹¹³

- a) az Szja tv. szerint az összevont adóalapba tartozó önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelmet kell számításba venni.
- b) az a) pont szerinti jövedelem hiányában járulékalapként a munkaszerződésben meghatározott alapbér, illetőleg ha a munkát nem munkaviszonyban, hanem munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében végzik, a szerződésben meghatározott díjat kell számításba venni.

A megállapított tárgyhavi járulékot a tárgyhónapot követő hónap 12-éig kell az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a '08-as számú bevallásban elektronikus úton kell bevallani, illetőleg megfizetni¹¹⁴.

VI.

Szociális hozzájárulási adó

A kifizetőt a természetes személlyel fennálló egyes jogviszonyaira tekintettel, más személyt a törvény külön rendelkezése alapján – a társadalmi közös szükségletek fedezetéhez való hozzájárulás kötelezettségének megfelelően – szociális hozzájárulási adó fizetés terheli¹¹⁵. A szociális hozzájárulási adó fizetésére vonatkozó szabályok a **49. számú információs füzetben** olvashatók.

VII.

Egészségügyi hozzájárulás

Az egészségügyi szolgáltatások finanszírozásához szükséges források kiegészítése érdekében egészségügyi hozzájárulást kell fizetni. Az egészségügyi hozzájárulás százalékosan meghatározott adó jellegű kötelezettség, amelyet az erről szóló törvényben¹¹⁶ meghatározott jövedelmek után kell megfizetni. Az egészségügyi hozzájárulás fizetésére vonatkozó szabályok a **11. számú információs füzetben** olvashatók.

¹¹² A járulékmértékekre vonatkozó táblázat a honlapunkon érhető el

¹¹³ Tbj. 4. § k) pont

¹¹⁴ Az adózók költségvetéssel szembeni kötelezettségeinek és juttatási igényeinek lebonyolítására a nemzetközi pénzforgalomban alkalmazandó, a NAV adóztatási tevékenységével összefüggő számlaszámok (IBAN számlaszámok) 2014. január 1-jétől érvényes jegyzéke honlapunkon érhető el

¹¹⁵ Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény IX. Fejezete alapján

¹¹⁶ Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény

VIII. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény

A civil szervezetek az Itv.¹¹⁷ rendelkezései értelmében teljes **személyes illetékmentességben** részesülnek. Az illetékmentesség azonban csak abban az esetben illeti meg a szervezetet, ha a vagyonszerzést, illetőleg eljárási illeték esetén az eljárás megindítását megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után **társasági adófizetési kötelezettsége nem keletkezett.**

Az illetékmentesség feltételének meglétét a szervezet vagyonszerzése esetén – gépjármű, pótkocsi szerzése kivételével – az állami adóhatóság hivatalból ellenőrzi¹¹⁸.

Gépjármű, pótkocsi szerzése estén illetékmentesség feltételének meglétéről a szervezet annak illetékkiszabás végett történő bejelentésekor írásban köteles nyilatkozni. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell, hogy a szervezet – a vagyonszerzést megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után, vagy ilyen tevékenység hiányában – társasági adó fizetésére nem volt kötelezett.

Ha a vagyonszerzési illetékkötelezettség keletkezésére és illetékkiszabásra bejelentésére, illetve eljárási illeték esetén az eljárás megindítására a megelőző adóév utolsó napját követő 150. napot megelőzően kerül sor, a szervezetnek arról kell nyilatkoznia, hogy adófizetési kötelezettsége előreláthatóan nem keletkezik. Amennyiben a nyilatkozatában vállaltak nem teljesültek, úgy a vagyonszerzést megelőző adóév utolsó napját követő 180. napig van lehetősége arra, hogy ezt a körülményt adóbírság terhe nélkül az eljáró hatóság felé jelezze, és az illetéket pótlólag megfizesse¹¹⁹. Ha a feltételes személyes mentességre jogosult szervezet közigazgatási hatósági vagy bírósági eljárás kezdeményezésekor, illetve gépjármű, pótkocsi szerzése esetén az illetékmentesség igénybe vételére jogosult lett volna, a megfizetett illetéket az adózó kérelmére – az adó-visszatérítés szabályai szerint – az állami adóhatóság visszatéríti¹²⁰.

Amennyiben a civil szervezet társasági adó fizetésére kötelezett, az illeték tárgyához kapcsolódóan kedvezményben részesülhet, melyre vonatkozóan az alábbi információs füzetekből tájékozódhat:

- A visszterhes vagyónátruházási illeték¹²¹
- Az ajándékozási illeték¹²²
- Az öröklési illeték¹²³
- Az eljárási illetékek és az igazgatási, bírósági szolgáltatások díja¹²⁴
- A gépjármű és pótkocsi megszerzésére vonatkozó illetékszabályok¹²⁵
- Az adó- és vámhatósági eljárásokra vonatkozó illetékszabályok¹²⁶

¹¹⁷ Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény

¹¹⁸ Itv. 5. § (3) bekezdés

¹¹⁹ Itv. 5. § (4) bekezdés

¹²⁰ Itv. 80. § (3) bekezdés

¹²¹ 19. számú információs füzet

¹²² 38. számú információs füzet

¹²³ 20. számú információs füzet

¹²⁴ 21. számú információs füzet

¹²⁵ 36. számú információs füzet

¹²⁶ 34. számú információs füzet

IX.

A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény

A gazdaság dinamikus fejlődését segítő szakképzési és felnőttképzési rendszer fejlesztési forrásainak biztosítása céljából az Szht.¹²⁷-ben kötelezettként nevesített gazdálkodóknak szakképzési hozzájárulást kell fizetni.

A civil szervezetek az Szht. alapján **nem alanyai** a kötelezettségnek, tehát szakképzési hozzájárulás tekintetében megállapítási, bevallási, elszámolási és befizetési kötelezettségük sem keletkezik.

X.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény

A munkáltatók rehabilitációs hozzájárulás fizetési kötelezettségére vonatkozó szabályokat az Mmtv.¹²⁸ 7. pontjának 22-24. §-ai tartalmazzák.

A munkaadó a megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak létszáma a 25 főt meghaladja, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma nem éri el a létszám 5 százalékát [kötelező foglalkoztatási szint]¹²⁹.

Megváltozott munkaképességű személynek kell tekinteni azt a személyt,

- akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,
- aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás időbeli hatálya alatt,
- akinek a munkaképesség-csökkenése 50-100 százalékos mértékű, az erről szóló szakvélemény időbeli hatálya alatt, vagy
- aki fogyatékosági támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesül és a munkaszerződése szerinti napi munkaideje a 4 órát eléri¹³⁰.

Létszámon a Központi Statisztikai Hivatal munkaügy-statisztikai adatszolgáltatáshoz kiadott útmutatójában foglaltak szerinti tárgyévi átlagos statisztikai állományi létszámot kell érteni.

A statisztikai állományi létszámot egy tizedes jegyre kerekítve a kerekítés általános szabályai szerint kell meghatározni¹³¹.

A munkaadó létszámának megállapításakor figyelmen kívül kell hagyni egyebek mellett

- a) a közfoglalkoztatási jogviszonyban,¹³² valamint a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló kormányrendelet¹³³ szerint támogatott munkaviszonyban foglalkoztatott személyeket,

¹²⁷ A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény

¹²⁸ A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény

¹²⁹ Mmtv. 23. § (1) bekezdés

¹³⁰ Mmtv. 22. §

¹³¹ Mmtv. 23. § (4) bekezdés

- b) az egyszerűsített foglalkoztatás szabályai szerint jogszerűen alkalmazott munkavállalót,
 c) az önkéntes tartalékos katonai szolgálati viszonytal rendelkező munkavállalót.

A rehabilitációs hozzájárulás mértéke **964 500 Ft/fő/év**¹³⁴.

A rehabilitációs hozzájárulás éves összege a kötelező foglalkoztatási szintből hiányzó létszám, valamint a rehabilitációs hozzájárulás szorzata¹³⁵.

1. Nyilvántartási kötelezettség

A megváltozott munkaképességű munkavállalót foglalkoztató munkaadó a rehabilitációs hozzájárulás megállapítása céljából nyilvántartást vezet, amely tartalmazza a megváltozott munkaképességű munkavállaló természetes személyazonosító adatait, a társadalombiztosítási azonosító jelét, a munkaképesség változásának, egészségi állapotának, egészségkárosodásának mértékét, a fogyatékoság tényét, továbbá az ezek igazolására szolgáló okirat másolatát. A nyilvántartást a munkáltató a foglalkoztatás megszűnését követő öt évig köteles megőrizni.¹³⁶

2. Bevallási és befizetési kötelezettség

A rehabilitációs hozzájárulásra év közben **negyedévenként előleget** kell fizetni. Az előleg mértéke a mindenkori tárgynegyedévre vonatkozó tényadatok alapján kiszámított éves rehabilitációs hozzájárulás fizetési kötelezettség 25%-a. Az előleg összegét a munkaadó maga állapítja meg, és a fizetési kötelezettség teljesítésével egyidejűleg vállalja be. A negyedik negyedévre előleget fizetni nem kell. A tevékenységét megkezdő kötelezett az első teljes negyedév után köteles először bevallást és előlegfizetést teljesíteni.¹³⁷

Az adózó a rehabilitációs célú hozzájárulásra a jogszabályban előírt módon számított előleget az I-III. negyedévben a negyedévet követő hó 20. napjáig fizeti meg.

A befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét az adóévet követő év február 25. napjáig kell megfizetni¹³⁸.

A bevallási kötelezettséget a **'01-es bevallás** keretében kell teljesíteni.

XI.

A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény

Termékdíj kötelezettséget a Ktdt.¹³⁹ tárgyi hatálya alá tartozó termékek első belföldi forgalomba hozatala vagy saját célú felhasználása keletkeztet.

Termékdíj-köteles termék

- az akkumulátor
- a csomagolóeszköz, az egyéb csomagolóeszköz

¹³² 2011. évi CVI. törvény

¹³³ 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet

¹³⁴ Mmtv. 23. § (5) bekezdés

¹³⁵ Mmtv. 23. § (3) bekezdés

¹³⁶ Mmtv. 23. § (7) bekezdés

¹³⁷ Mmtv. 24. §

¹³⁸ Art. 2. számú melléklet 7. pont

¹³⁹ A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény

- az egyéb kőolajtermék
- az elektromos és elektronika berendezés
- a gumiabroncs
- a reklámhordozó papír.

Belföldi forgalomba hozatal e törvény alkalmazásában a termékdíj-köteles termék tulajdonjogának belföldi visszterhes vagy ingyenes átruházása, ideértve azt az esetet is, amikor a termékdíj-köteles termék más termék alkotórészeként vagy tartozékként vagy a csomagolószer csomagolás részeként kerül átruházásra.

Például egy alapítvány az alapító okiratban meghatározott céljának megfelelő tevékenység keretében azzal összefüggő terméket vásárol külföldről, melyet belföldön ingyenesen szétoszt. A termékek külföldről az állagmegóvás érdekében csomagoltan érkeznek közvetlenül az alapítványhoz. Az alapítványnak termékdíj kötelezettsége keletkezik a termékek csomagolásának részét képező csomagolószer után, tekintettel arra, hogy a belföldi forgalomba hozatal a termék és annak járulékos részét képező csomagolás/csomagolószer tulajdonjogának ingyenes átruházásával megvalósul.

Saját célú felhasználásnak minősül a termékdíj-köteles termék, ideértve más termék alkotórészeként vagy tartozékként vagy a csomagolószer csomagolás részeként:

- kötelezett saját maga vagy alkalmazottja magánszükségletének kielégítésére való felhasználása,
- a számvitelről szóló törvényben meghatározott alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés, beruházás, felújítás, karbantartás keretében történő felhasználása,
- minden más a fentiekben nem említett használata, ideértve a szolgáltatásnyújtás keretében történő használatot, felhasználást, használatba adást is, ami nem a számvitelről szóló törvényben meghatározott saját termelésű készlet létrehozását eredményezi.

Például egy alapítvány az alapító okiratban meghatározott tevékenység végzésének céljából külföldről több személygépjárművet vásárol közvetlenül. A gépjárművek alapítványi célra történő használata esetén a gépjárművek alkotórészeként, tartozékként behozott termékdíj-köteles termékek után (akkumulátor, gumiabroncs, kenőolaj, elektromos, elektronikai berendezések) saját célú felhasználás címén termékdíj kötelezettség keletkezik.

A termékdíjat a forgalomba hozott vagy saját célra felhasznált termékdíj-köteles termék tömege után kell megfizetni a Ktdt. 2. vagy 3. számú mellékletében meghatározott díjtételek szerint.

A kötelezett a termékdíj-köteles termékkel végzett tevékenységét annak megkezdését követő 15 napon belül köteles bejelenteni az erre a célra kialakított **14TKORNY** nyomtatványcsomag használatával. A tárgynegyedévben keletkezett termékdíj kötelezettséget **a tárgynegyedévet követő hó 20-ig kell elektronikus úton bevallani és a termékdíjat megfizetni.**

A környezetvédelmi termékdíj kötelezettségre vonatkozó általános és bővebb szabályokat a **48. számú információs füzet** tartalmazza.

A Ktdt. rendelkezései között a 2. § 26. pontjában található speciális szabály a közhasznú szervezetekre vonatkozik, vagyis azon reklámhordozó papírok, amelyek közhasznú szervezet

alapfeladata körében kiadott kiadványnak, időszaki lapnak minősülnek, nem termékdíj-köteles termékek.

XII.

A behozatali vámeljáráshoz kapcsolódó tudnivalók

Az Európai Unió szabályai biztosítják az áruk szabad mozgását a tagállamok között. Ez azt jelenti, hogy Magyarországról egy másik tagállamba történő árukivitelhez, illetve onnan Magyarországra történő árubehozatalhoz nem kapcsolódik vámeljáráás.

1. Általános szabályok

1.1. Szabad forgalomba bocsátás

A harmadik országból – pl. Svájc, Amerikai Egyesült Államok, Kína stb. – az Európai Unió vámterületére beszállított nem közösségi áruk kapcsán a Vámkódex¹⁴⁰, valamint a VK VHR¹⁴¹ tartalmaz előírásokat.

Az Európai Unió vámterületére beszállított árukat a belépés helye szerint illetékes vámhatóságnál a hivatkozott jogszabályok rendelkezései alapján vám elé kell állítani. A vám elé állított, nem közösségi áru vámjogi sorsát rendezni kell az ilyen áruk számára engedélyezhető módon.

Az áruk vámjogi sorsa – többek között – a Vámkódex 79. cikkében meghatározott szabad forgalomba bocsátás vámeljáráás alá vonással kerülhet rendezésre.

A szabad forgalomba bocsátás vámeljáráás során, a jogszabályban foglalt rendelkezések alapján az Európai Unió területére behozott nem közösségi árukkal összefüggésben – a Vámkódex 3. cikkének 9. pontjában meghatározott – vámtartozás keletkezik. Vámtartozás keletkezésekor a jog szerint fizetendő vám az Európai Közösségek Vámtarifáján alapul. **Az Európai Közösségek Vámtarifája elektronikus formában (TARIC) elérhető a <http://kkk.nav.gov.hu/eles/1/taricweb/> oldalon**, ahol egy adott termék áruosztályozásának elvégzése után az áruhoz rendelt TARIC kód ismeretében az áru behozatalára/kivitelére vonatkozó előírások, követelmények (vámtétel, esetleg szükséges engedélyek stb.) megtalálhatóak.

Az áruk szabad forgalomba bocsátása során az Áfa tv. 2. § c) pontja alapján általános forgalmi adó fizetési kötelezettség is keletkezik a termék importja után.

A vámtartozás megfizetésének határidejére és módjára vonatkozóan a Vámkódex 222-223. cikke, valamint a Vtv. 52. §-a tartalmaz rendelkezéseket.

1.2. EORI-szám

A vámeljáráás alá vonásra szánt árukról az adott vámeljáráásra vonatkozó vámáru-nyilatkozatot kell benyújtani a Vámkódex 61. cikkében foglaltak szerint.

¹⁴⁰ A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet

¹⁴¹ A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK bizottsági rendelet

A vám eljárás alá vonás érdekében benyújtott vámáru-nyilatkozatokon 2009. november 2-a óta kötelező az EORI-szám feltüntetése, amely egy olyan nyilvántartási és azonosítási szám, amelyet a gazdálkodók és más személyek a vámhatóságokkal történő kapcsolattartás során használhatnak az Európai Unió egész területén.

Az EORI-számmal még nem rendelkező ügyfelek a NAV adó igazgatóságainál igényelhetik az azonosítót. Az igényléshez adatlapok, kitöltési útmutatók és tájékoztatók megtalálhatók a honlapunkon az alábbi elérési útvonalon:

http://nav.gov.hu/nav/letoltesek_egyeb/adatlap/vam/vpid_eori.html

1.3. Képviselet

A vámjogszabályok komplexitására tekintettel a Vámkódex 5. cikke minden személynek (természetes, jogi és jogi személyiséggel nem rendelkező személy) lehetőséget ad arra, hogy képviselőt jelöljön ki a vámhatóságok előtti ügyeiben a vámjogszabályok által megállapított cselekmények és alakiságok elvégzésére.

2. Speciális rendelkezések

A harmadik országból történő termékbehozatal esetében a mentességek esetleges igénybevételéhez több, a vonatkozó jogszabályokban megfogalmazott kötelezettségnek kell eleget tenni.

Jelen összeállítás természetesen nem törekedhet a vonatkozó szabályozások teljes körű bemutatására, hiszen minden szándékolt behozatal más és más, mind a szervezet, mind a termékek, mind pedig a termékek behozatalának célját illetően, csupán a leginkább érdeklődésre számot tartható esetekben szolgálhat iránymutatásul.

Előjáróban elengedhetetlen felhívni a figyelmet arra, hogy a termékeknek harmadik országból történő behozatala során fizetendő vám- és nem közösségi adók és díjak kapcsán sem a szervezet jellege (pl. alapítvány), sem a szervezet tevékenységének jellege (karitatív, nonprofit stb.), sem a behozni kívánt termékek ellenérték-nélkülisége (vásárolt, vagy ajándékba kapott), sem pedig a felhasználás célja (ingyenes szétosztás, ajándékozás) nem nyújt önmagában elegendő jogalapot a behozatali vám- és adómentességek igénybe vételéhez. Továbbá egyes esetekben az áruk szabad forgalomba bocsátását követően is bármikor beállhat a vám- és nemzeti adó és díj-fizetési kötelezettség, ha a mentesség igénybevételével behozott termékek kapcsán bármilyen – a vonatkozó jogszabályokban meghatározottakat illetően – jogsértés merül fel.

A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló 1186/2009/EK tanácsi rendelet [**Vmts rendelet**] – amely teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban – meghatározza azokat a kivételeket, amelyek alapján bizonyos meghatározott körülmények esetén, amikor az árubehozatal különleges feltételei nem követelik meg a szokásos gazdaságvédelmi érdekeket, az áruk a rendes körülmények között kivethető behozatali vámok alól mentességet élvezzenek. A mentesség igénybevételének eseteit, illetve pontos feltételeit a Vmts rendelet – jogcímenkénti bontásban, eltérő felhasználási feltételekkel és az elidegenítési tilalomra vonatkozó különböző rendelkezésekkel – valamint a kapcsolódó végrehajtási rendeletek, és nemzeti jogszabályok részletesen szabályozzák. A Vmts rendelet különböző jogcímeihez kapcsolódóan az esetlegesen

felmerülő általános forgalmi adó mentességet az Áfa tv. vonatkozó: 93-94. §-ai és 97. §-a biztosítják.

Fontos tudni, hogy a vámmentesség – és minden más mentesség – kérdéskörét illetően az Európai Bizottság álláspontja szigorú: a mentességek leírására használt kifejezéseket szigorúan kell értelmezni, mivel ezek kivételt jelentenek a főszabályhoz képest.

A Vmts rendelet több jogcíme továbbá a tagállamok illetékes hatóságainak jóváhagyásához köti a vámmentesség alkalmazását és így a vámmentesen behozott áruk fogadását, melynek végrehajtását a vámmentes vámkezelésre jogosultak köréről szóló 18/2011. (IV. 19.) NGM rendelet [**NGM rendelet**] segíti. Ennek alapján a vámmentesen behozni kívánt áruk fogadásához szükséges vámmentes vámkezelésre jogosító engedélyt kérelemre a NAV Kiemelt Ügyek és Adózók Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága adja ki a feladatkör szerint érintett miniszter véleményének kikérését követően. A vámmentes vámeljárásra jogosító engedélyről rendelkező határozat tételesen tartalmazza azokat a releváns jogszabályi helyeket, amelyek az adott ügylet jogszerű végrehajtását hivatottak szabályozni.

A Vmts rendelet XVII. Fejezete két alfejezetben tartalmazza **például** azokat a különleges eseteket, amikor is a jótékonyági vagy emberbaráti szervezeteknek, vakoknak és más fogyatékos személyeknek szánt – behozott, illetve az Unió vámterületén kívül letelepedett személy vagy szervezet által ingyenesen küldött – alapvető szükségleti cikkek (pl.: élelmiszer, gyógyszer, ágynemű, ruhanemű), egyéb árucikkek, berendezések és irodai anyagok behozatali **vámoktól mentesen hozhatók be**.

A két alfejezethez kapcsolódó, elidegenítési tilalomra vonatkozó cikkek fő szabályként rögzítik, hogy a mentességet élvező szervezet nem adhatja kölcsön, nem adhatja bérbe, és nem ruházhatja át, sem visszterhesen, sem ingyenesen az árucikkeket és berendezéseket az illetékes hatóság előzetes értesítése nélkül, ha az árucikkek, berendezések felhasználása nem a meghatározott kör részére és nem a meghatározott célokra történik. A jogszerűen történő átruházás esetén is nagyon fontos azonban, hogy az átruházás az illetékes hatóságok számára ellenőrizhetően dokumentálva történjen.

A Vmts rendelet vonatkozó jogcímein túl további követelményeket határozhatnak meg egyéb jogszabályok is a vám- és nemzeti adómentesen behozott áruk nyomon követhetősége érdekében.

Így **például** bizonyos esetekben az intézmény, vagy szervezet vezetőjének, vagy meghatalmazott képviselőjének nyilatkozattételi kötelezettsége van annak tekintetében, hogy tudatában van a jogszabályok által előírt kötelezettségeknek és vállalnia kell, hogy eleget tesz azoknak. Ilyen kötelezettségek lehetnek az alábbiak a mentességet igénybe venni szándékozó intézmény vagy szervezet számára:

- a) köteles az árucikkeket közvetlenül azok rendeltetési helyére szállítani,
- b) köteles az árucikkeket a leltárában feltüntetni,
- c) az árucikkeket kizárólag a vámmentességi rendeletben meghatározott célokra használhatja fel,
- d) köteles minden olyan hatósági ellenőrzést elősegíteni, amelyet az illetékes hatóságok szükségesnek tartanak annak biztosítására, hogy a vámmentesség engedélyezésére vonatkozó feltételeknek folyamatosan eleget tesznek.¹⁴²

¹⁴² A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló 1186/2009/EK tanácsi rendelet 66-73. cikkének végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 1224/2011/EU bizottsági rendelet

Általánosságban fontos tudni továbbá, hogy amennyiben a termékbehozatal a vonatkozó jogszabályok alapján mentesség igénybevételével történhetett, úgy ha a lenti esetek bármelyike fennáll, a mentesség egy későbbi időpontban is megszűnhet és vám- és nemzeti adó- és díjfizetési kötelezettség keletkezhet a behozott áruk vonatkozásában.

- a) A kedvezményezett szervezet többé nem teljesíti a jogosultságot adó feltételeket (pl. a szervezet jellege megváltozik);
- b) a vámmentesen behozott terméket nem olyan módon; és nem arra a célra használta fel, illetve használja továbbra is, amelyre azt behozta (pl. vakügyi eszközökkel nem a saját gondozottjait látja el);
- c) a vámmentesen behozott terméket az illetékes hatóságok értesítése nélkül olyan szervezet részére idegenítette el, amely nem jogosult a mentességre (pl. vakügyi eszközök behozatalával érintett szervezet a behozott cikkek elidegeníti pl. egy könyvtár részére).

Természetesen nincs jogszabályi előírás, amely kizárná bármely szervezet, illetve alapítvány közreműködését egy elidegenítési tilalommal érintett termékek behozatalával kapcsolatos, adott ügyletben – pl. finanszírozhatja a kérdéses termékek vásárlását, a behozatal lebonyolításával kapcsolatos tevékenységeket, közreműködhet az áruk közvetítésében –, de az áruk vámmentes fogadására kizárólag a jogszabályban meghatározott intézmények jogosultak és a mentességgel érintett termékek szigorúan csak a jogszabályban meghatározott módon és célokra használhatóak fel.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Rövidítés	Jogszabály megnevezése
Ptk.	A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény , illetve – 2014.03.15-étől – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
Ectv.	Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény
Bnytv.	A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény
224-es rendelet	A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet
350-es rendelet	A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet
Art.	Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény
Szt.	A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény
Kötv.	A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény
Tao. tv.	A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény
Szja tv.	A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
Szftv.	A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény
Áfa tv.	Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény
Héa-irányelv	A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv
15/2010. NGM rendelet	A közhasznú tevékenységet folytató személyt, szervezetet, továbbá a külföldi illetőségű adományozót és a tőle származó pénzügyi adomány kedvezményezettjét terhelő igazolási kötelezettségekről, valamint az általános forgalmi adó-visszatérítési kérelmek kötelező adattartalmáról és az utólagos általános forgalmi adóvisszatérítés egyes eljárási szabályairól szóló 15/2010. (XII. 28.) NGM rendelet
Tbj.	A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény
szoch	Egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény - IX. fejezet
Eho tv.	Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény
Itv.	Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
Szht.	A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény
Mmtv.	A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény
Ktdt.	A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény
Ktdt. Vhr.	A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. tv. végrehajtásáról szóló 343/2011. Korm. rendelet
Vámkódex	A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet
	A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi

VK VHR	rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK bizottsági rendelet
Vmts rendelet	A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló 1186/2009/EK tanácsi rendelet
NGM rendelet	A vámmentes vámkezelésre jogosultak köréről szóló 18/2011. (IV. 19.) NGM rendelet